

Ρήγας Βελεστινλής και Άγιο Όρος-Αθωνιάδα Σχολή

Προς τον Σύλλογο Διδαξάντων και Φοιτησάντων εις την Αθωνιάδα Εκκλησιαστικήν Ακαδημίαν «Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός», Φιλήμονος και Δραγούμη 20, 54633 Θεσσαλονίκη

Αξιότιμοι Κύριοι,

Στην πλούσια και καλαισθητή Ιστοσελίδα σας και στο λήμμα «Διδάσκαλοι του Γένους» κάνατε αναφορά στον Ρήγα Βελεστινλή (1757-1798). Στο σχετικό αυτό κείμενο έχουν καταχωριστεί ορισμένα λάθη, τα οποία καλό να διορθωθούν σύμφωνα με τις πρόσφατες έρευνες. Συγκεκριμένα:

1). Το πραγματικό του όνομα ήταν «Ρήγας Βελεστινλής». Αυτό ανέγραφε σε όλα τα έργα του. Το αναγραφόμενο στην ιστοσελίδα σας σαν πραγματικό όνομα «Αντώνιος Κυριαζής» έχει ήδη διαγραφεί και από τα Σχολικά Βιβλία Ιστορίας της ΣΤ΄ Δημοτικού και του Λυκείου, μετά την σχετική απόφαση του τότε Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στο οποίο είχαμε προσκομίσει τη σχετική βιβλιογραφία του ιστορικού Λεάνδρου Βρανούση. Περισσότερα μπορείτε να δείτε στο σχετικό βιβλίο μου *Όνομα και καταγωγή του Ρήγα Βελεστινλή*, έκδοση Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, Αθήνα 2000, το οποίο είναι και σε PDF στην ιστοσελίδα www.karaberopoulos.gr/el/vivlia-gia-ton-riga/onoma-katagogi-riga-velestinli/.

2). Οι Σύντροφοι του Ρήγα, οι οποίοι τον ακολούθησαν στο μαρτύριο στο πύργο Νεμπότσα του Βελιγραδίου ήταν επτά και όχι τρεις, που αναγράφετε: Ευστράτιος Αργέντης και Αντώνιος Κορωνιός έμποροι από τη Χίο, Ιωάννης Καρατζάς λόγιος από τη Λευκωσία, Δημήτριος Νικολίδης, ιατρός από τη Ζίτσα Ιωαννίνων, Θεοχάρης Γ. Τουρούντζιας, έμπορος από τη Σιάτιστα, Ιωάννης Εμμανουήλ, φοιτητής Ιατρικής και ο αδελφός του Παναγιώτης Εμμανουήλ, υπάλληλος του Αργέντη.

3). Ο Ρήγας ήθελε μετά την επανάστασή του να δημιουργήσει μια δημοκρατική πολιτεία στον Βαλκανικό χώρο, όπου ήταν η οθωμανική εξουσία του σουλτάνου. Το αναγραφόμενο ότι ο Ρήγας ήθελε να συστήσει «Βαλκανική Ομοσπονδία» δεν ευσταθεί, διότι Ομοσπονδία είναι μεταξύ ήδη υπαρχουσών κρατικών οντοτήτων, οι οποίες δεν υπήρχαν στην οθωμανική αυτοκρατορία.

4). Γράφετε ότι ο Ρήγας «Στην Αθωνιάδα ήλθε με Βατοπαιδινό καράβι ντυμένος με καλογέρικα ρούχα για να μην τον καταλάβουν οι Τούρκοι. Συνδέθηκε με τον Προηγούμενο Νικόδημο τον Βατοπαιδινό και γράφτηκε στην Αθωνιάδα όπου παρακολούθησε μαθήματα». Αυτά όλα είναι πιθανότατα πλασμένες παραδόσεις, διότι δεν έχουμε κανένα μέχρι τώρα ιστορικό τεκμήριο για την διαμονή του Ρήγα στο Άγιο Όρο. Όσα σχετικά έχουν γραφεί δεν αναγράφουν συγκεκριμένη ιστορική μαρτυρία. Είναι ατεκμηρίωτα στη σφαίρα των παραδόσεων.

Η πρόσφατη έρευνά¹ μου το μόνο ισχυρό θετικό στοιχείο, το οποίο έχει φέρει, είναι η έμμεση μαρτυρία του ίδιου του Ρήγα. Συγκεκριμένα, παρατήρησα ότι στο Άγιο Όρο-Άθω της *Χάρτας της Ελλάδος* στα ονόματα του προτύπου χάρτη της αρχαίας Ελλάδος του Guil. Delisle, ο Ρήγας «Πρόσθεσε ωστόσο νεώτερα τοπωνύμια, τα είκοσι Μοναστήρια, τις Καρυές και τις πέντε σκήτες στο νότιο μέρος της χερσονήσου, όπως επίσης και τα τοπωνύμια "Έυνά νερά" και "Μεταλλεία αργύρου"». Και συμπληρώνω στην πρόσφατη μελέτη μου ότι «Το γεγονός ότι ο Ρήγας προσθέτει κατά 2/3 περισσότερα τοπωνύμια στον πρότυπο χάρτη της αρχαίας Ελλάδος του Delisle, δείχνει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για τη χερσόνησο του Αγίου Όρους και ίσως αυτό να σημαίνει ότι πιθανόν να είχε μια προσωπική γνώση, για όσα καταγράφει, όπως εξάλλου συμβαίνει για τη γενέτειρά του το Βελεστίνο και τη Μαγνησία. Πιθανόν πάλι η αναγραφή από τον Ρήγα των τόσων επί πλέον τοπωνυμίων στο Άγιο Όρος, εκτός της προσωπικής του αντιλήψεως, να είναι αποτέλεσμα του ιδιαίτερου ενδιαφέροντός του για το Άγιο Όρος και να τα έλαβε από άλλους, οι οποίοι είχαν επισκεφθεί το Άγιο Όρος. Μπορεί ακόμη μερικές προσθήκες να τις έλαβε από τα ήδη κυκλοφορούντα *Προσκυνητάρια*, τη *Γεωγραφία* του Μελετίου και τη *Γεωγραφία νεωτερική των Δημητριάων*».

Γι' αυτό, θα πρότεινα να αναγραφεί γενικά ότι υπάρχει η παράδοση ότι ο Ρήγας πέρασε από τον Άγιο Όρος και ότι πιθανότατα να φοίτησε στην Αθωνιάδα, διότι δεν έχουμε μέχρι σήμερα κάποιο ιστορικό τεκμήριο.

Στη διάθεσή σας για κάθε συμπληρωματική ενημέρωση

Με εκτίμηση

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος, Ιστορικός της Ιατρικής,
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα
Επιμελητής έκδοσης των ολοκληρωμένων Απάντων του Ρήγα Βελεστινλή

Κηφισιά, 12 Μαΐου 2016

¹ Βλ. Δημ. Καραμπερόπουλος, «Το Άγιον Όρος στη *Χάρτα* του Ρήγα Βελεστινλή», *Χρονικά της Χαλκιδικής*, τεύχ. 58-59, Θεσσαλονίκη 2013-2014, σελ. 161-178 και στις Ιστοσελίδες:
<http://www.karaberopoulos.gr/el/arthra-gia-velenstinli/To-Agio-Oros-sti-Xarta-tou-Rhiga-Velestinli/>
http://www.rhigasociety.gr/new/pdf/agion_oros.pdf